

„NESPRÍSTUPŇOVAŤ“

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo: 10460/2008-min

Materiál na rokovanie
vlády SR

Návrh na schválenie predaja priznaných jednotiek AAU

Podnet:

Vlastná iniciatíva

Obsah materiálu:

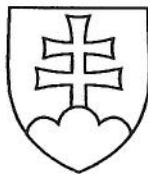
1. Návrh uznesenia
2. Predkladacia správa
3. Materiál
4. Návrh komuniké

Predkladá:

Ján Chrbet
minister životného prostredia SR

Bratislava 14. október 2008

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NÁVRH

UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

č. ...

z ...

k návrhu na schválenie predaja nepridelenej časti priznaných jednotiek AAU

Číslo materiálu: 10460/2008-min.

Predkladateľ: minister životného prostredia SR

Vláda

A. schvaľuje

A.1. predaj nepridelenej časti priznaných jednotiek AAU

Predkladacia správa

Obchodovanie jednotiek priznaného množstva, označovaných v skratke ako jednotky AAU (Assigned Amount Units), je uskutočňované v zmysle článku 17. Kjótskeho protokolu mechanizmom označovaným ako IET (International emission trading /medzinárodné obchodovanie emisí) krajinami prílohy I. Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy.

Podľa kritérií Kjótskeho protokolu (*Report on the estimation of assigned amounts under the Kyoto Protocol*) má Slovenská republika na prvé záväzné obdobie (roky 2008 – 2012) k dispozícii cca **82,5 mil. ton priznaných AAU** (16,5 miliónov ton ročne), ktoré môže zobchodovať.

Podľa § 9 ods. 10. zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 572/2004 Z. z.) môže Ministerstvo životného prostredia SR predat' nepridelenú časť priznaných jednotiek priamo. Ustanovenie § 9 ods. 10 zákona č. 572/2004 Z. z. znie: „*Nepridelenú časť priznaných jednotiek môže ministerstvo predat' priamo, sprostredkované alebo na dražbe kvót. Ak priznané jednotky predá, pri evidencii prevodu sa primerane použijú ustanovenia § 12. Peňažné prostriedky získané z predaja priznaných jednotiek sú príjmom Environmentálneho fondu.*“.

Ministerstvo životného prostredia SR v súlade s príslušnou legislatívou (zákon č. 572/2004 Z. z.) rozhodlo odpredať voľné priznané jednotky typu AAU.

Výnos z predaja jednotiek AAU bude využitý v Environmentálnom fonde na financovanie environmentálnych projektov. Toto umožní nakumulovať finančné zdroje, ktoré sú potrebné pre predmetné projekty.

Slovensko v porovnaní s inými krajinami nemá výrazný prebytok AAU jednotiek a nie je významným hráčom na tomto trhu, ktorý by vedel ovplyvniť ďalší vývoj. Práve táto skutočnosť môže výrazne znehodnotiť hodnotu prebytku.

Súčasný vývoj, finančná kríza a spomaľovanie svetového hospodárstva ohrozujú európske plány na boj proti skleníkovým plynom. Vlády členských krajín nechcú ešte viac zaťažovať domáce firmy na redukciu emisí. Nasvedčujú tomu aj vyhlásenia zástupcov ekonomicky silných krajín prezentujúcich snahy o pozastavenie tohto procesu, čo môže mať za následok aj reálne ohrozenie obchodu s emisnými kvótami.

Z uvedených skutočností vyplýva, že SR musí tento predaj realizovať v najkratšom možnom časovom horizonte, pokiaľ jestvuje existencia trhu.

Záverom je potrebné dať do pozornosti nie menej závažný fakt, že akýkoľvek výnos z tohto predaja je ziskom pre Slovenskú republiku. SR sa dostala do skupiny, ktorá má prebytok jednotiek AAU a má jedinečnú príležitosť získať nad rámec finančné prostriedky, ktoré chýbajú v rozpočte kapitoly MŽP SR.

Materiál neprešiel medzirezortným pripomienkovým konaním. Podľa § 9 ods. 10. zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 572/2004 Z. z.) môže Ministerstvo životného prostredia SR predat' nepridelenú časť priznaných jednotiek priamo. Materiál k riešenej problematike bol predložený na rokovanie vlády SR ako informácia dňa 8.10.2008 a bol vzatý na vedomie.

Návrh na schválenie predaja nepridelenej časti priznaných jednotiek AAU

I. ÚVOD – všeobecné informácie

Obchodovanie jednotiek priznaného množstva, označovaných v skratke ako jednotky AAU (Assigned Amount Units), sa uskutočňuje v zmysle článku 17. Kjótskeho protokolu mechanizmom označovaným ako IET (International emission trading /medzinárodné obchodovanie emisií) krajinami prílohy I. Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy.

Podľa kritérií Kjótskeho protokolu (*Report on the estimation of assigned amounts under the Kyoto Protocol*) má Slovenská republika na prvé záväzné obdobie (roky 2008 – 2012) k dispozícii cca **82,5 mil. ton priznaných AAU** (16,5 miliónov ton ročne), ktoré môže zobchodovať.

Kjótsky protokol definuje 7 typov kvót a kreditov. Každá kvóta alebo kredit predstavuje metrickú tonu ekvivalentu CO₂, vypočítanú na základe vplyvu 6 plynov zahrnutých v Kjótskom protokole.

- **European Unit Allowances (EUA)** sú kvóty konvertované z AAU jednotiek. *Tento typ kvót je možné obchodovať len v rámci logu európskej komunity CITL (t.j. len v rámci EU).* Ich hodnotu možno posúdiť podľa niekoľkých medzinárodných búrz (momentálna hodnota kolíše v rozmedzí cca 18 až 26 EUR za jednotku v závislosti na ponuke a dopytu).

- **Assigned Amount Units (AAU)** sú kvóty vytvorené v rámci podmienok prílohy smernice CMP.1 (Postupy zúčtovania pridelených jednotiek). *Tieto jednotky sú možné obchodovať v rámci medzinárodného logu ITL.* Cena týchto jednotiek sa nedá porovnať nikde vo svete, pretože reálne obchody ešte neprebehli a forwardové obchody nie sú zverejňované ani sa nikde na burze neuvádzajú (problematika je podrobne nižšie popísaná).

- **Removal Units (RMU)** sú kvóty vytvorené v rámci podmienok prílohy smernice -/CMP.1 (Postupy zúčtovania pridelených jednotiek).

- **Emission Reduction Units (ERU)** reprezentujú metrickú tonu ekvivalentu CO₂. Spočívajú v transferovaných kreditoch získaných z Joint Implementation projektu, uskutočneného v jednej z krajín zahrnutých v Prílohe B Kjótskeho protokolu. Tieto jednotky nevznikajú z ničoho, ale tvoria sa z existujúcich jednotiek. Existujú dva druhy jednotiek ERU:

ERU - konvertovaná z AAU a ERU konvertovaná z RMU.

- **Certified Emission Reductions (CER)** sú kredity, vydané Výkonným výborom Mechanizmu čistého rozvoja (Clean Development Mechanism - CDM) pre projekty realizované v krajinách, ktoré nie sú zahrnuté v Prílohe B Kjótskeho protokolu. Tento druh jednotiek je dosiahnuteľný najkomplikovanejšie vzhľadom k tomu, že sa generujú z projektov a platia pri nich prísne pravidlá pridelenia. V súčasnosti sa ich cena pohybuje cca 20 EURO za jednotku.

- **Temporary Certified Emission Reductions (TCER)** sú kredity vydané Výkonným výborom Mechanizmu čistého rozvoja (Clean Development Mechanism - CDM) pre projekty zalesňovania realizované v krajinách, ktoré nie sú zahrnuté v Prílohe B Kjótskeho protokolu.

Vykazovanie spotreby použitých kreditov CO2 nie je jednotné pre všetky typy jednotiek. *Kjótsky protokol* v čl. 3 ods. 13 uvádza: „Ak sú emisie strany, zahrnutej do Prílohy I, počas záväzného obdobia nižšie ako množstvo priznaných jednotiek tejto strany, rozdiel bude na požiadanie danej strany pripočítaný k množstvu stanovenému pre túto stranu pre ďalšie záväzné obdobia“. To znamená, že prípadné nespotrebované jednotky typu AAU sa prenesú do ďalšieho záväzného obdobia, za predpokladu jeho stanovenia, t.j. že bude existovať nasledujúce záväzné obdobia. Uvedené ustanovenia je ďalej upresnené v *Rozhodnutí stretnutia strán Kjótskeho protokolu 13/CMP.1, odsek 15 Prílohy*, kde sa uvádza, že jednotky typu AAU, ktoré neboli použité v záväznom období, sa môžu preniesť do nasledujúceho záväzného obdobia, jednotky typu ERU možno preniesť v objeme 2,5% množstva priznaných jednotiek a rovnako aj jednotky typu CER. Prenos jednotiek má však význam len v tom prípade, ak bude nasledovať ďalšie záväzné obdobia, čo ešte nie je isté – proces môže byť spomalený alebo zastavený aj napr. celosvetovou ekonomickou krízou (viď tlačová správa z Bruselu z 12. 10. 2008 – Finančná kríza spomalí boj proti globálnemu otepľovaniu). Z uvedeného vyplýva, že krajiny prílohy I si môžu preniesť nespotrebované jednotky z prvého záväzného obdobia do druhého (ak bude existovať), ale nie popísaný ich prevod v rámci jednotlivých rokov príslušného záväzného obdobia.

Taktiež je nutné brať na vedomie aj ďalšiu skutočnosť, a to na strane kupujúceho, ktorý má podmienku dodávok a výkazu jednotiek AAU na báze ročných harmonogramov podľa národných právnych úprav v jednotlivých štátoch, kde si započítavajú zakúpené jednotky do výdavkovej časti výročnej správy. V tejto súvislosti kupujúci deklarujú, že alokované AAU zakúpené v roku 2008 potrebujú pre výkaz spotreby v danom kalendárnom roku a nie je možné ich preniesť do nasledujúceho roka.

Postavenie Slovenska v celosvetovom systéme obchodovania s jednotkami AAU a jeho politicko-ekonomické predpoklady pre predaj

V rámci mechanizmov Kjótskeho protokolu vznikla skupina krajín s prebytkovou bilanciou jednotiek AAU. Jednotlivé štáty, ktoré sú spolu so Slovenskom v tejto skupine, majú rôzne prístupy k možnosti využitia tohto prebytku. V zásade platí, že využiť prebytok na krytie emisných nárokov v ďalšom období je nereálne z dvoch dôvodov. Nemusí existovať ďalšie obdobia, umožňujúce toto využitie a nebude existovať politická vôľa využiť ich pre pokrytie nárastu emisií, nakoľko politicky je cieľ práve opačný. Z vyššie uvedeného vyplýva, že štáty s prebytkom ako Slovensko môžu využiť tieto prebytky ako zdroj spolufinancovania projektov, ktoré musia samozrejme spĺňať stanovený politický cieľ, a to prispieť kvantifikovane k zníženiu emisií. Je možné inštitucionalizovať tieto snahy až na úroveň vládou schválených mechanizmov, ktoré by ošetrili procedurálne prípravu, realizáciu aj monitoring špecifických projektov (GIS mechanizmus). Problémom Slovenska je to, že nemá pripravené a ani objektívne nie je predpoklad vzniku takýchto projektov, ktoré by boli dostatočne veľkého rozsahu, aby vytvorili nárok na "ušetrené" emisie. Príkladom takého projektu je iniciatíva firmy ČEZ v projekte zachytávania a skladovania emisií CO2. Takéto projekty predpokladajú aj významné spolufinancovanie ako zo strany domácich priemyselných subjektov tak aj štátu. V kontexte súčasnej situácie na Slovensku je možné konštatovať, že tento postup nie je reálny, nie sú pripravené takéto projekty ani iniciatívy z priemyslu. Napriek tomu existuje celá rada malých projektov, ktoré sú osobitne nevýznamné, ale kumulatívne môžu predstavovať príspevok k zníženiu emisií. Environmentálny fond v gescii MŽP SR je prakticky jediným využiteľným projektovým mechanizmom.

II. POSTUP PRI PREDAJI A INFORMÁCIE O KUPUJÚCOM

Podľa § 9 ods. 10. zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 572/2004 Z. z.“) môže Ministerstvo životného prostredia SR predat' nepridelenú časť priznaných jednotiek priamo. Ustanovenie § 9 ods. 10 zákona č. 572/2004 Z. z. znie: „Nepridelenú časť priznaných jednotiek môže ministerstvo predat' priamo, sprostredkované alebo na dražbe kvót. Ak priznané jednotky predá, pri evidencii prevodu sa primerane použijú ustanovenia § 12. Peňažné prostriedky získané z predaja priznaných jednotiek sú príjmom Environmentálneho fondu.“.

V náročných rokovaniach s potencionálnymi záujemcami o kúpu nepridelenej časti priznaných jednotiek dosiahlo MŽP SR len u jednej spoločnosti (INTERBLUE GROUP, LLC, Washington, USA) upustenie od požiadaviek na kontrolu a dikciu získaní finančných prostriedkov a participovaní na jednotlivých projektoch (MŽP SR nemá v súčasnej dobe pripravené žiadne GIS - Green Investment Scheme projekty, ktoré by bolo možné predložiť a realizovať do konca tohto kalendárneho roka, ako ani legislatívny a administratívny servis na prípravu týchto projektov). V prípade nerealizovania GIS projektov, ďalšou podmienkou zo strany kupujúcich bola kontrola využitia finančných prostriedkov na obdobie 3 až 5 rokov. MŽP SR vyhodnotilo túto podmienku ako diskriminujúcu pre stranu predávajúceho a preto ponuky týchto potenciálnych kupujúcich boli neprijateľné). Podmienka, ktorá ostala nezmenená, je garancia MŽP SR, že výnos z tejto transakcie bude pripísaný na účet Environmentálneho fondu. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam a absencii projektov GIS spoločnosť INTERBLUE GROUP, LLC. ponúkla sumu 6,05 EUR za tonu CO2 jednotiek AAU v disponibilnom objeme SR.

Podľa overených informácií ministerstva a z prezentácie firmy INTERBLUE GROUP, LLC., ide o obchodnú spoločnosť zaoberajúcu sa obchodovaním s emisnými kvótami a ich produktmi, ako aj poskytovaním poradenstva v súvislosti s realizáciou tzv. zelených projektov. Spoločnosť má zriadenú pobočku pre Európu so sídlom vo Švajčiarsku. Bola založená spoločnosťami, ktoré sú emitentmi skleníkových plynov, za účelom nákupu emisných kvót pre ich potreby. Nakoľko potreba ich nákupu voľných jednotiek AAU pre rok 2008 je v objeme cca 30 mil. ton, má MŽP SR informácie, že spoločnosť rokuje o nákupe aj s okolitými štátmi.

Informácie o predaji jednotiek AAU v ostatných členských štátoch EÚ sú diskrétné, nakoľko ich príslušné vlády oficiálne nezverejňujú. Jediná informácia, ktorá sa objavila v súvislosti s predajom jednotiek AAU, je z českých médií, kde sa uvádza, že česká vláda, resp. príslušné ministerstvo plánuje zobchodovať 100 mil. ton kvót skleníkových plynov typu AAU. V tejto správe bol uvedený aj odhadovaný príjem z predaja v rozmedzí od 10 do 25 mld. Kč (tlačová správa vlády ČR). Podľa neoficiálnych informácií z českého ministerstva životného prostredia, k uzavretiu zmluvy o predaji ešte nedošlo z dôvodu vysokých požiadaviek českej strany na cenu jednotiek AAU. Z neoverených informácií má MŽP SR vedomosť aj o kontrakte z Maďarska v objeme 2 mil. ton, kde výnos (nie je známy) z predaja bude použitý v projekte GIS (projekty na šetrenie tepelnou energiou).

III. ZÁVER

Ministerstvo životného prostredia SR v súlade s príslušnou legislatívou (zákon č. 572/2004 Z. z.) rozhodlo odpredať voľné priznané jednotky typu AAU.

Výnos z predaja jednotiek AAU bude využitý v Environmentálnom fonde na financovanie rôznych environmentálnych projektov, čo umožní nakumulovať finančné zdroje pre potrebné predmetné projekty. V súčasnosti nie sú vytvorené pre ne zdroje v dostatočnej výške a bez predaja prebytku AAU jednotiek sú takmer nerealizovateľné. Sú to napr. projekty odpadov, kanalizácie a vodovodov pre obce pod 2000 ekvivalentných obyvateľov, ktoré sa SR zaviazalo EÚ zabezpečiť do roku 2013. Predchádzajúcou vládou bol podhodnotený tento záväzok (**podľa odhadu chýba na tieto projekty cca 10 až 12 mld. Sk**) a z tohto dôvodu sa v súčasnom období musia hľadať prostriedky v štátnom rozpočte. Európska únia dlhodobo kritizuje rezort MŽP SR z podhodnoteného rozpočtu v tejto oblasti a upozorňuje ministerstvo, že ak sa nebude plnohodnotne zaoberať touto otázkou, bude po roku 2013 Slovenská republika sankcionovaná z dôvodu nesplnenia podmienok EÚ.

Projekty, ktoré zasiahnu do iných rezortov, budú predstavovať de facto úsporu v týchto rezortoch, nakoľko použité zdroje budú suplovať vlastné rozpočtové zdroje týchto rezortov.

Slovensko v porovnaní s inými krajinami nemá výrazný prebytok AAU jednotiek a nie je významným hráčom na tomto trhu, ktorý by vedel ovplyvniť ďalší vývoj. Naopak, SR môže byť veľmi reálne odsunutá na okraj trhu krajinami s rádovo vyššími prebytkami (Rusko, Ukrajina, Rumunsko, ČR a ďalšie krajiny). Práve toto riziko môže výrazne znehodnotiť hodnotu prebytku, keď sa dostatočne sformuje trh. Súčasný vývoj, finančná kríza a spomaľovanie svetového hospodárstva ohrozujú európske plány na boj proti skleníkovým plynom. Vlády členských krajín nechcú ešte viac zaťažovať domáce firmy na redukcii emisií. Nasvedčujú tomu aj vyhlásenia zástupcov ekonomicky silných krajín (Nemecko, Taliansko, atď.), prezentujúcich snahy o pozastavenie tohto procesu. Toto môže mať za následok aj ohrozenie obchodu so všetkými emisnými kvótami. Z uvedených skutočností vyplýva, že SR musí tento predaj realizovať v najkratšom možnom časovom horizonte, pokiaľ jestvuje existencia trhu.

Záverom, nie menej závažný je fakt, že akýkoľvek výnos z tohto predaja je ziskom pre Slovenskú republiku. SR je v skupine, ktorá má prebytok jednotiek AAU a je tu reálna a jedinečná možnosť vytvoriť si touto cestou nad rámec financie, ktoré chýbajú v rozpočte kapitoly MŽP.

Návrh

Komuniké

Vláda na svojom zasadnutí dňa prerokovala a schválila „Návrh na schválenie predaja priznaných jednotiek AAU“.